

บทนำ

1. ภูมิหลังของการวิจัย

ในปัจจุบันนี้การมัธยมศึกษากำลังเป็นที่สนใจของบุคคลโดยทั่วไป แม้พจนานายกรัฐมนตรีก็เอาใจใส่อยู่เป็นอันมาก ดังคำปราศรัยตอนหนึ่งในพิธีเปิดการสัมมนาครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนรัฐบาลทั่วราชอาณาจักร เมื่อ พ.ศ. 2509 มีใจความว่า

ผู้หนึ่งที่หลายย่อมทราบแล้วว่า พลเมืองหรือกำลังคนที่ประเทศชาติต้องการมากนั้นก็คือผู้ที่มีการศึกษาในระดับกลาง หรือผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาในตนเอง แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีไหวพริบไหวพริบและทักษะที่เพียงพอที่จะดำเนินงานอาชีพได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเองและประเทศชาติได้ ฉะนั้นเราจึงเห็นว่าการมัธยมศึกษาเป็นจุดแจสำคัญในการพัฒนาคนทีเดียว¹

และผู้ที่เห็นว่าการมัธยมเป็นเรื่องสำคัญที่สุดน่าจะได้อีก คร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ซึ่งกล่าวว่า การมัธยมศึกษา เป็นเรื่องความเป็นความตายของเราในขณะนี้ แต่การมัศึกษายังมีปัญหาในด้านสนองกำลังคนอยู่เป็นอันมาก เพราะตามระบบมัธยมศึกษาในปัจจุบัน การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 นั้นได้ทำให้โอกาสแก่นักเรียนได้ทดสอบในด้านวิชาชีพเพียงพอ นอกเหนือไปจากวิชาสามัญที่เป็นหลัก และ

เด็กที่จบ ม. 1-3 แล้ว ประมาณครึ่งหนึ่งได้เข้าทำงานในระดับ ม.ศ. 4 ส่วนอีกครึ่งหนึ่งก็ต้องออกจากโรงเรียนไป เด็กเหล่านี้มีอายุประมาณ 15-16 ปี ซึ่งก็ได้พอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ แต่ปรากฏว่าเด็กเป็นจำนวนมากยังอยากเรียนต่อในสายสามัญ แทนที่จะเรียนวิชาอาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง²

¹กรมวิสามัญศึกษา, ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา (พระนคร: กรมวิสามัญศึกษา, 2513), หน้า (1).

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

³Stanley P. Wronski ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, การมัธยมศึกษา การวางแผนกำลังคนและการศึกษาในประเทศไทย (พระนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2509) หน้า 11.

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 สายสามัญมุ่งที่เตรียมให้นักเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษา มากกว่าอย่างอื่น ซึ่งที่เรียนในชั้นอุดมศึกษามีจำกัด ไม่พอกับจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังตารางแสดงจำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายสามัญ และจำนวนผู้ที่สอบคัดเลือกได้และมีสิทธิเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2509-2512

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ชั้นม.ศ. 5 สายสามัญ ¹	จำนวนผู้สอบคัดเลือกได้ และมีสิทธิเข้าศึกษา ²	ร้อยละ ³
2509	14,151	6,994	49.42
2510	11,510	8,231	71.51
2511	17,745	8,585	49.43
2512	20,831	8,979	43.10

- ที่มา
- ¹ รายงานการศึกษาระจำปี 2509-2512 ของกรมวิสามัญศึกษา
 - ² สภาการศึกษาแห่งชาติ
 - ³ ผู้วิจัยคำนวณเอง

จากตารางข้างบนนี้จะกล่าวได้ว่า นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายสามัญราวครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษาของรัฐ แต่ลงจะเข้าเรียนต่อในสถาบันของตนเองและสถาบันพิเศษอย่างอื่นบ้าง อย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นชั้นได้ว่ายังมีนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับที่สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะต้องหันไปประกอบอาชีพ และผู้ที่มาเป็นจริงๆ จำต้องยอมทวงงานถึงความปรารถนาของคนในระดับต่ำกว่า เป็นการใช้นางงานองชาติ ไปในทางที่ไม่ถูกและเสียประสิทธิภาพโดยเปล่าประโยชน์⁴

⁴ กรมวิสามัญศึกษา, โครงการพัฒนาวิชามัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัด (กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2511), หน้า 8.

ปัญหาการมัธยมศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ การจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาค บังคับหลังส่วนกลางอยู่เป็นอันมาก ทั้งในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ⁵ ผลจากความ — เหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา เป็นเหตุให้นักเรียนส่วนภูมิภาคหลังไหลเข้ามาเรียนในส่วนกลางเป็นจำนวนมากทุกปี ทำให้ดุลยภาพการศึกษาระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไม่ได้สัดส่วนกับประชากร ดังจะเห็นได้จากสถิติรายงานการศึกษาประจำปี พ.ศ. 2512 ของกรมวิสามัญศึกษา⁶ บอกว่า จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาสามสามัญทั่วราชอาณาจักร ในส่วนกลางมี 144,600 คน และในส่วนภูมิภาคมี 300,014 คน คิดเป็นอัตราส่วนประมาณ 1:2 แต่ถ้ามองให้ลึกลงไปอีกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในส่วนกลางมีจำนวนนักเรียน 30,978 คน และในส่วนภูมิภาคมี 20,938 คน คิดเป็นอัตราส่วนประมาณ 3:2 แต่จำนวนพลเมืองทั้งประเทศเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2513⁷ มีอยู่ประมาณ 34 ล้านคน อยู่ในส่วนกลางประมาณ 3 ล้านคน และอยู่ในส่วนภูมิภาคประมาณ 31 ล้านคน คิดเป็นอัตราส่วนประมาณ 1:10 ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่า อัตราส่วนระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสาขามัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไม่ได้สัดส่วนกับประชากรอย่างมากมายเหลือเกิน และเป็น การแน่นอนที่สุดว่าจะมีนักเรียนจากส่วนภูมิภาคเข้ามาศึกษาก่อนในส่วนกลางเป็นจำนวนมาก จึงน่าจะได้มีการสำรวจจำนวนนักเรียนและสถานภาพทางการศึกษาของนักเรียนดู เพื่อเป็นส่วนประกอบในการวางแผนการศึกษาให้ดุลยภาพการศึกษาระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดีขึ้น.

⁵ กองวางแผนการศึกษา, การวางแผนการศึกษา (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2512), หน้า 35.

⁶ กรมวิสามัญศึกษา, รายงานการศึกษาประจำปีการศึกษา 2512 (กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2513), หน้า 89-90.

⁷ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานเบื้องต้นสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2513 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีกี, 2513), หน้า 1-7.

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากต่างจังหวัด แล้วเข้ามาศึกษาต่อในจังหวัดพระนครและธนบุรี เพื่อที่จะทราบถึง

- (1) จำนวนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อในแต่ละปี จากปี พ.ศ. 2508-2513
- (2) อัตราเพิ่มของนักเรียนแต่ละปี จากปี พ.ศ. 2508-2513
- (3) ประสิทธิภาพทางการศึกษาของนักเรียน ที่เข้ามาเรียนในปี พ.ศ. 2508-2511
- (4) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน
- (5) มูลเหตุที่นักเรียนเข้ามาศึกษาต่อในส่วนกลาง
- (6) ปัญหาต่างๆที่นักเรียนประสบในขณะที่กำลังเรียน

3 ประโยชน์ที่อาจจะได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องนี้ อาจจะมีประโยชน์

- (1) ช่วยในการพบากรณ์นักเรียนต่างจังหวัดที่จะเข้ามาศึกษาต่อในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในอนาคต
- (2) ช่วยในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดสถานที่เรียนและที่อยู่อาศัย
- (3) บางทีอาจจะพบหนทางที่จะสะกิดแก่นักเรียนต่างจังหวัด มิให้หลงใหลเข้ามาสู่ส่วนกลางโดยไม่จำเป็นในอนาคต

4 ขอบจำกัดของการวิจัย

นักเรียนต่างจังหวัดที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วเข้ามาเรียนต่อในจังหวัดพระนครและธนบุรีนั้น มีทั้งที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยครู โรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญและสายอาชีพ โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและสายอาชีพและในโรงเรียนพิเศษอื่นๆอีก แต่เนื่องจากมีเวลาจำกัดและไม่สามารถที่จะสำรวจและศึกษาได้ทั่วถึง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้สำรวจและศึกษาเกี่ยวกับสถานะภาพทางการศึกษา

เศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียนต่างจังหวัดที่เรียนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา
 ษาปีที่ 4 สายสามัญ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2508-2513 รวมทั้งหมด 36 โรงเรียน(87.80%)
 จาก 41 โรงเรียน^๘ ใ้แก่โรงเรียน

(1) เจริญอุดมศึกษา	(19) ศรีอยุธยา
(2) สวนกุหลาบวิทยาลัย	(20) คอนเมือง
(3) วัดเทพศิรินทร์	(21) ขอนนาควา
(4) วัดสุทธาวราวม	(22) นนทบุรี
(5) วัดม้วนนิเวศ	(23) พระโขนง
(6) ปทุมคงคา	(24) บางกะปิ
(7) วัดเบญจมบพิตร	(25) กุศลรัฐทวารามวิทยาคม
(8) ไทรมิตรวิทยาลัย	(26) สามน้ำผึ้ง
(9) โยธินบูรณะ	(27) นวสนรทิศ
(10) วิทยราชวิภาส	(28) ทั่วธานีเศก
(11) วัดสระเกษ	(29) สิกขานารี
(12) วัดมกุฏกษัตริย์	(30) สตรีวัชรประดิษฐ์
(13) สามเสนวิทยาลัย	(31) สตรีวัชรอัมพรสวรรค์
(14) สตรีวิทยา	(32) สุวรรณารามวิทยาคม
(15) สาทรวิทยา	(33) วัดรางบัว
(16) สตรีศรีสุวิไลย์	(34) วัดสิงห์
(17) เบญจนราชาลัย	(35) วิทยราชโอรส
(18) สตรีวัดมหาพฤฒาราม	(36) วัดอินทาราม

^๘จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ทั้งสิ้น ในปีการศึกษา 2513
 ที่สังกัดกรมวิสามัญศึกษา (เอกสารอัครสาเนา).